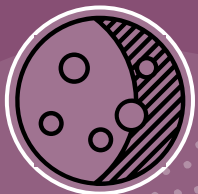

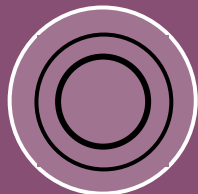
Verwondering, enthousiasme en kritisch denken in de natuurkundeles

WND 2025

Anita Tol

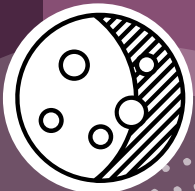

NNV

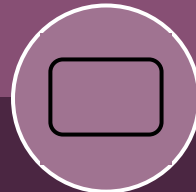

EXIT

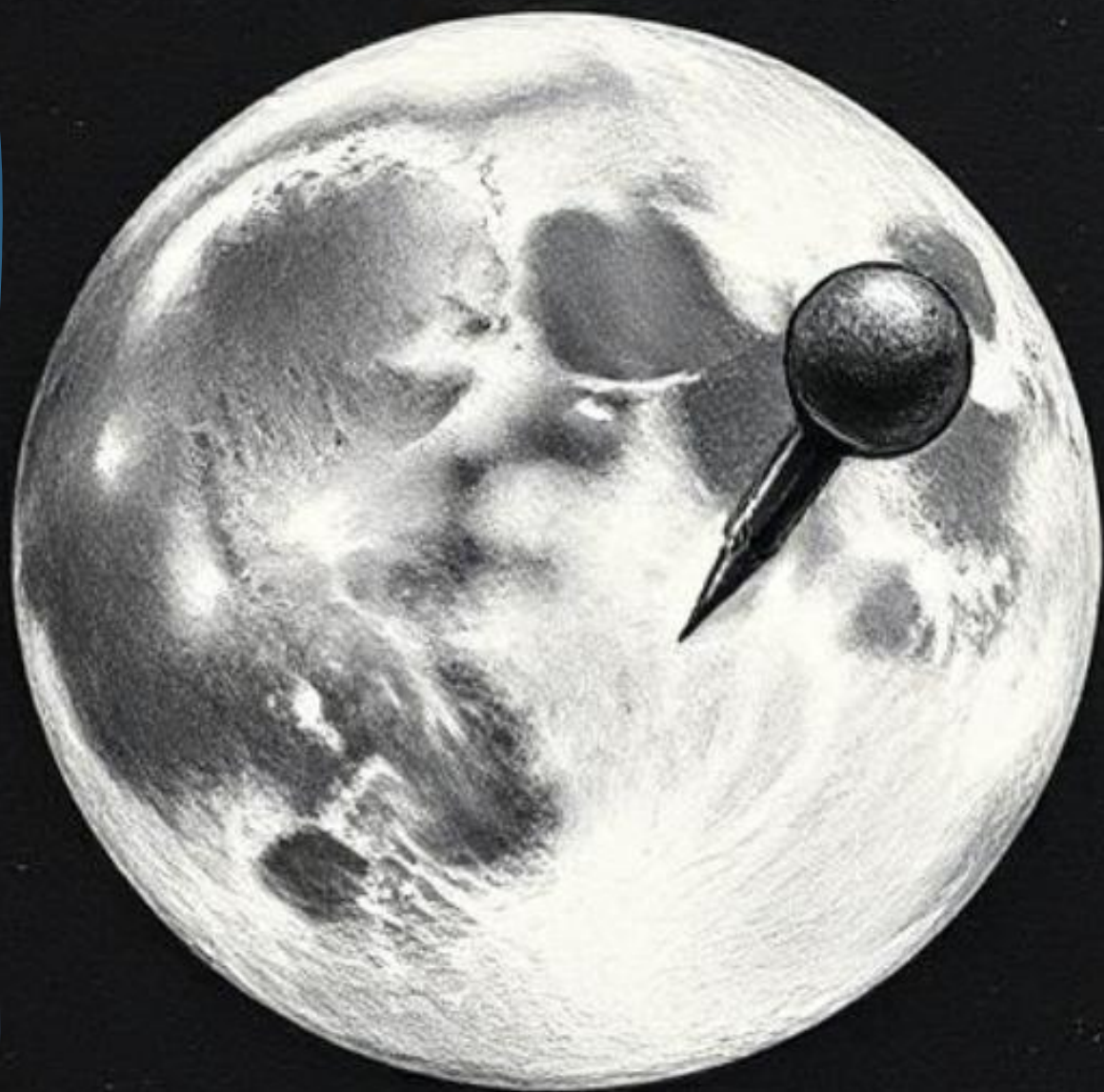
“Mama, waarom valt de maan niet naar benede?”

NNV

EXIT

Natuurkundedocent

van het Jaar 2026

Voor de verkiezing van de Natuurkundedocent van het Jaar 2026 is de **Nederlandse Natuurkundige Vereniging** op zoek naar getalenteerde, enthousiaste, ondernemende, originele, vakbekwame docenten! Op welke scholen werken deze toppers? Nominer je favoriet vóór eind januari 2026, dan maakt hij of zij kans op deze prachtige eretitel, die sinds 2004 elk jaar wordt toegekend.

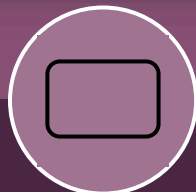
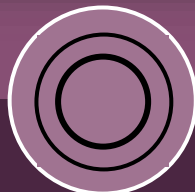
De Natuurkundedocent van het Jaar ontvangt **1000 euro** en zijn of haar school **1500 euro!**

NNV Nederlandse
Natuurkundige
Vereniging

Kijk voor alle informatie en voorwaarden op www.nnv.nl/natuurkundedocent-van-het-jaar

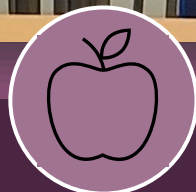
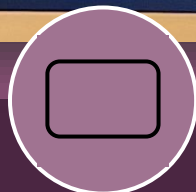
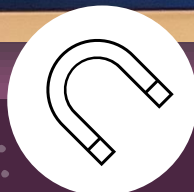
NNV

EXIT

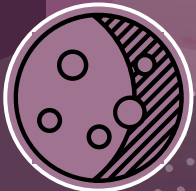
NNV

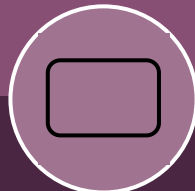
EXIT

MODELDIDACTIEK

NNV

EXIT

Snel

t	s	v ₁
1	9,25	0,109
2	9,08	0,110
3	9,15	0,109

$$0,328$$
$$\frac{v_1 + v_2 + v_3}{3}$$

$$V_{gem} = 0,328 : 3 = 0,109 \text{ m/s}$$

$$S = v \cdot t$$
$$v = s : t$$

traag

1
2
3

Snel

	t	s	v ₁
1	9,25	1m	0,109
2	9,08	1m	0,110
3	9,15	1m	0,109

$$\frac{0,328}{v_1 + v_2 + v_3}$$

$$V_{gem} = \frac{0,328}{3} = 0,109 \text{ m/s}$$

$$S = v \cdot t$$
$$v = \frac{s}{t}$$

braag

1
2
3

$$v_{\text{snel}} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{0,50}{5,05} = 0,10 \text{ m/s}$$

$$v_{\text{langzaam}} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{0,50}{8,51} = 0,059 \text{ m/s}$$

$$x_{\text{tot}} = x_1 + x_2$$

$$= v_1 \cdot t_1 + v_2 \cdot t_2$$

$$3 = 0,10 \cdot t_1 + 0,059 \cdot t_2$$

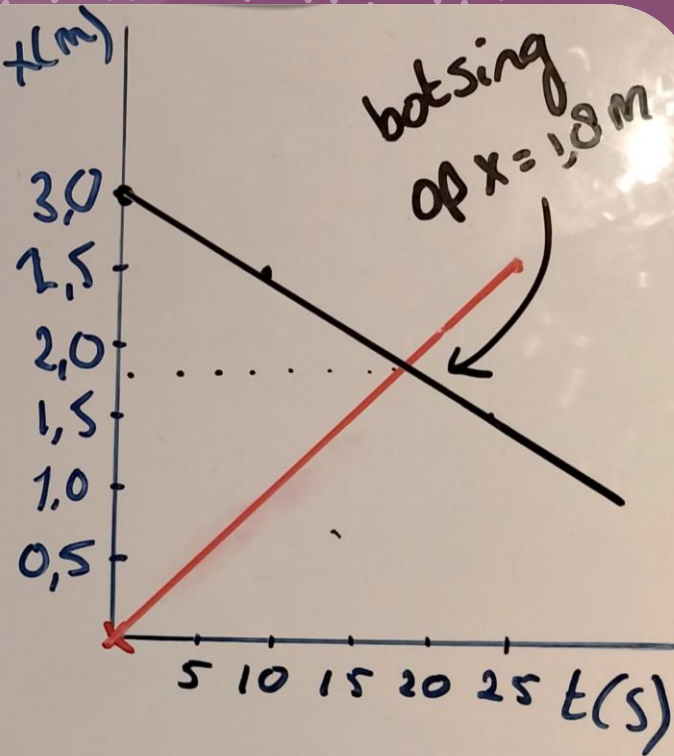
$$t_1 = t_2 = 18,87 \text{ s}$$

$$\text{botsing: } x_{\text{snel}} = 0,10 \cdot 18,87$$

$$= 1,89 \text{ m}$$

$$= 1,89 \text{ m}$$

$$x_{\text{langzaam}} = 0,059 \cdot 18,87$$

Botsende treintjes

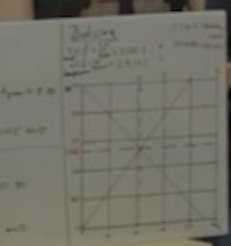
Wetlig heetal

Reis door de ruimte

1010 0101

De Rode Kruis

De Rode Kruis

Handwritten notes on a whiteboard, including mathematical formulas and diagrams.

$$S = \frac{1}{2} \cdot a \cdot b$$
$$V = \frac{1}{3} \cdot A \cdot h$$
$$A = \frac{1}{2} \cdot a \cdot b$$
$$V = \frac{1}{3} \cdot A \cdot h$$

Handwritten notes on a whiteboard, including mathematical formulas and diagrams.

$$S = \frac{1}{2} \cdot a \cdot b$$
$$V = \frac{1}{3} \cdot A \cdot h$$
$$A = \frac{1}{2} \cdot a \cdot b$$
$$V = \frac{1}{3} \cdot A \cdot h$$

Informatie Modeldidactiek

NVOX
MAGAZINE VOOR HET ONDERWIJS IN NATUURWETENSCHAPPEN

Wikiwijs

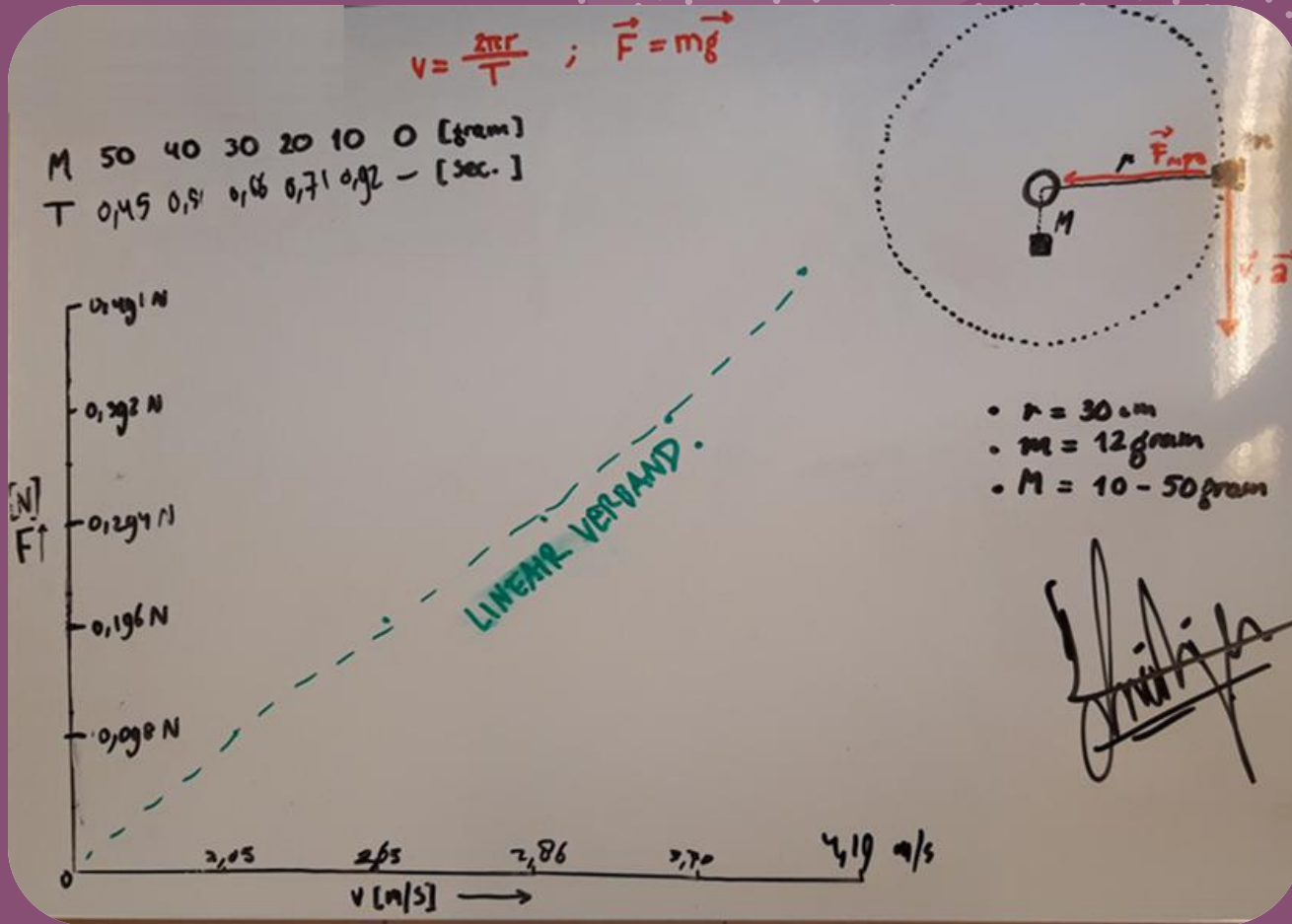

Bètapartners

AMTA

Whiteboards

elektrische energie

energie kan worden omgezet

$E = P \cdot t$
 energie ← joule   vermogen watt → tijd seconde

$1 \text{ kWh} = 3600 \text{ joule}$

rendement → nuttige energie

$\eta = \frac{E_n}{E_t} \cdot 100\%$
 rendement → energie nuttig

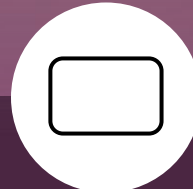
$P = U \cdot I$

1 kWh kost 20 cent
 230 volt komt uit een stop contact

energie toegevoegd
 batterij gelijk spanning
 weerstand
 stroom draad
 wisselspannings bron
 schakelaar dicht
 vermogen watt
 spanning in volt
 stroom sterkte in Ampere

NNV

EXIT

Predict
Explain
Observe
Explain

NNV

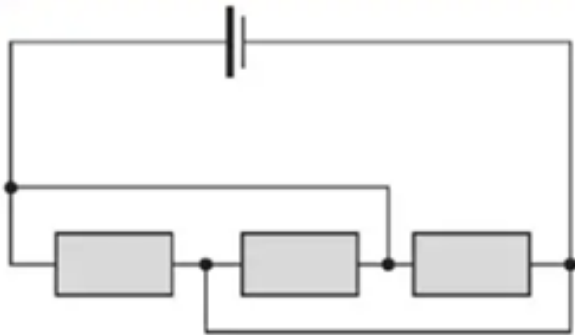

EXIT

Conceptvragen

Schakeling

Er wordt een schakeling gebouwd van drie identieke weerstanden en een voeding. Zie de schakeling hieronder.

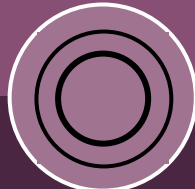

Deze schakeling is een:

- A serieschakeling.
- B parallelschakeling.
- C combinatie van serie en parallel.

NNV

FIGURING PHYSICS

BUCKET ON THE ROOF

A bucket rests on the inclined roof of a house. It starts to rain and the bucket gradually fills with water. Assuming a constant coefficient of static friction between the roof and bucket, and no wind, the bucket will start sliding when the

- A. weight of water exceeds the maximum force of static friction.
- B. component of the weight of water + bucket perpendicular to the roof exceeds the maximum force of static friction.
- C. component of the weight of water + bucket parallel to the roof exceeds the maximum force of static friction.
- D. But the bucket will never start sliding.
- E. More information is needed to answer this question.

thanx to Kevork Spartalian

the staff
the staff

Concept- vragen

FIGURING PHYSICS

A bucket rests on the inclined roof of a house. It starts to rain and the bucket gradually fills with water. Assuming a constant coefficient of static friction between the roof and bucket, and no wind, the bucket will start sliding when the

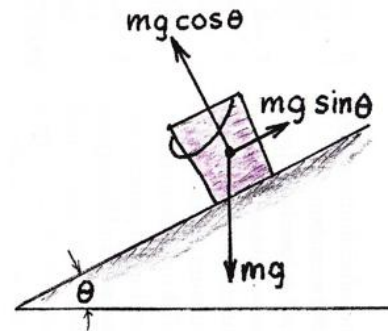
- A. weight of water exceeds the maximum force of static friction.
- B. component of the weight of water + bucket perpendicular to the roof exceeds the maximum force of static friction.
- C. component of the weight of water + bucket parallel to the roof exceeds the maximum force of static friction.
- D. But the bucket will never start sliding.
- E. More information is needed to answer this question.

Answer D.

If the bucket does not slide to begin with, it never will no matter how much water it collects. As the weight of the bucket increases, frictional force increases proportionally.

Friction holds the bucket with a force $mg \sin \theta$, countering the component of the weight parallel to the roof (m being the mass of the bucket and its contents). Maximum force of static friction is $\mu_s mg \cos \theta$. As water collects in the bucket, the two forces increase proportionally with m .

Therefore the component of the weight parallel to the roof never exceeds the maximum force of static friction.

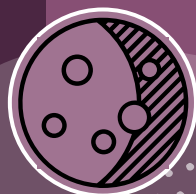
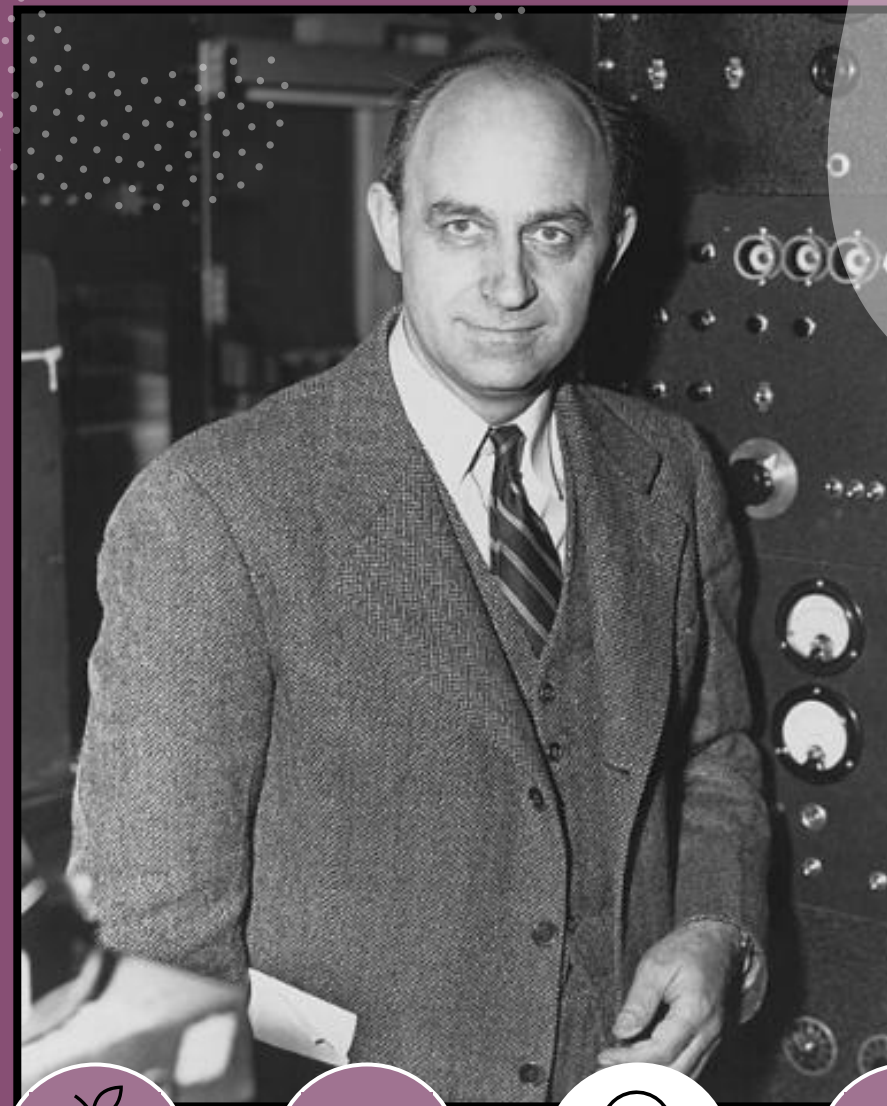
The bucket will slide only if the angle of the incline increases or if the roof becomes more slippery.

If it won't slide, will it tip over at some point?

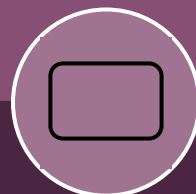
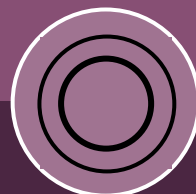

Concept- vragen

Fermi-vragen

NNV

EXIT

Hoeveel
pianostemmers
wonen er in
Amsterdam?

Hoeveel pianostemmers wonen er in Amsterdam?

In Amsterdam
wonen
900.000
mensen

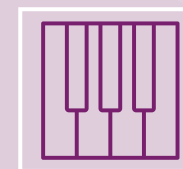
In één
woning
wonen
twee
personen

In **1 op de**
20
woningen
staat een
piano

Een piano
wordt **één**
keer per
jaar
gestemd

Een piano-
stemmer
stemt **vier**
piano's **per**
dag

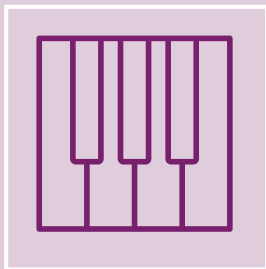
Hoeveel pianostemmers wonen er in Amsterdam?

In Amsterdam zijn per jaar
 $900.000 : 2 : 20 = 22.500$ pianostemmingen

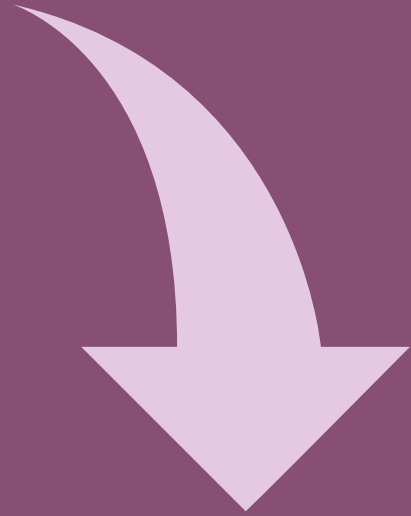
Per jaar stemt een pianostemmer
 $4 \text{ piano's/dg} \times 5 \text{ dgn/wk} \times 50 \text{ wk/jr} = 1000$ keer

Aantal pianostemmers in Amsterdam:
 $22.500 : 1000 = 23$

$$H = Q \cdot \frac{E}{m}$$

$$H = 20 \cdot \frac{1,67 \cdot 10^{22}}{0,15} = 2,23 \cdot 10^{24} \text{ Sv}$$

$$H = Q \cdot D = 20 \cdot 111 \cdot 10^{23} = 2,2 \cdot 10^{24} \text{ Sv} \quad (\text{eh dat lijkt me niet zo veilig...})$$

Hoeveel jaar kunnen alle auto's op aarde rijden op de energie die de zon elke seconde uitzendt?

- A. 10^1 seconden
- B. 10^0 jaar
- C. 10^4 jaar
- D. 10^7 jaar

Hoeveel jaar kunnen alle auto's op aarde rijden op de energie die de zon elke seconde uitzendt?

Welke informatie hebben we nodig om deze vraag te beantwoorden?

Hoeveel jaar
kunnen alle
auto's op
aarde rijden op
de energie die
de zon elke
seconde
uitzendt?

1 miljard
auto's op
aarde

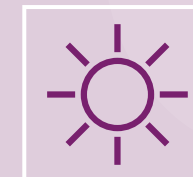
rijden
gemiddeld
50 km per
dag

verbruiken
1 liter per
15 km

Bij
verbranding
van **1 liter**
benzine
komt
 $33 \cdot 10^6$ J aan
energie vrij

De zon
zendt **elke**
seconde
 $3,85 \cdot 10^{26}$ J
aan energie
uit

Hoeveel jaar kunnen alle auto's op aarde rijden op de energie die de zon elke seconde uitzendt?

- A. 10^1 seconden
- B. 10^0 jaar
- C. 10^4 jaar
- D. 10^7 jaar**

Fermi-vragen

Hoeveel kg steenkool moet verbrand worden in een kolencentrale om een 100 W gloeilamp een jaar lang te kunnen laten branden?

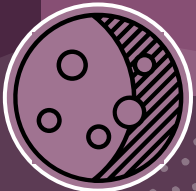
Hoeveel energie kost het om alle leerlingen van de school 1 meter de lucht in te tillen?

Vlooiën kunnen in verhouding hoger springen dan andere dieren. Wat is de versnelling die vlooiën bij de sprong ondervinden?

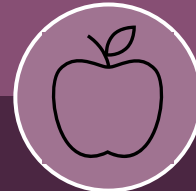
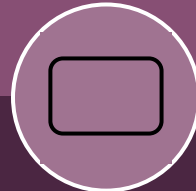
Hoeveel energie zou er elk jaar in de Verenigde Staten kunnen worden gewonnen uit de potentiële energie van water dat van daken afstroomt en door de regenpijpen naar beneden gaat?

Exitkaart

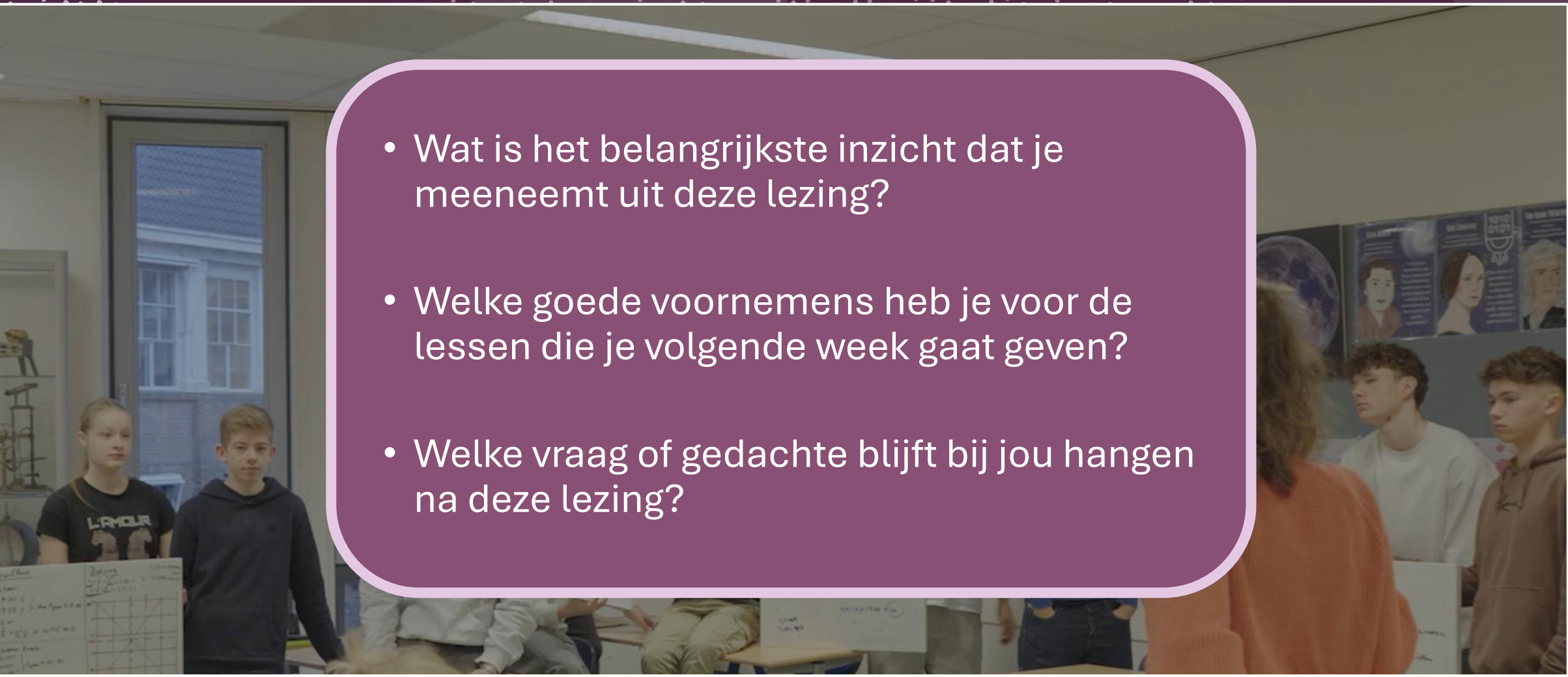
- Noteer één ding dat je vandaag hebt geleerd.
- Welk onderdeel was voor jou vandaag het moeilijkst?
- Wat hielp je vandaag om de lesstof te snappen?
- Welke vraag heb je voor de volgende les?

NNV

EXIT

-
- Wat is het belangrijkste inzicht dat je meeneemt uit deze lezing?
  - Welke goede voornemens heb je voor de lessen die je volgende week gaat geven?
  - Welke vraag of gedachte blijft bij jou hangen na deze lezing?

Bedankt!